

[itobiad], 2018, 7 (4): 2391/2403

Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması

Adaptation Of The Subjective Social Status Scale To Turkish

Hikmet TURKAY

Arş.Gör. Kafkas Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Res. Assist, Kafkas University, School of Physical Education and Sports
Orcid ID: 0000-0002-9236-5634

hikmet.turkay1@gazi.edu.tr

H.Erdem MUMCU

Dr.Öğr.Üyesi Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Dr, Hitit University, Faculty of Sport Sciences

Orcid ID: 0000-0003-4325-5575

erdemumcu@gmail.com

Osman KUSAN

Dr.Öğr.Üyesi Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Dr, Gümüşhane University, School of Physical Education and Sports

Orcid ID: 0000-0001-7102-5262

osmankusan@hotmail.com

A.Dursun AYDIN

Doç.Dr. Kafkas Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Assoc. Prof. Kafkas University, School of Physical Education and Sports

Orcid ID: 0000-0001-7386-8490

alidursunaydin@gmail.com

Esengül GÜNGÖZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kafkas Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Graduate Student, Kafkas University, School of Physical Education and Sports

Orcid ID: 0000-0002-1257-0938

esenaydin23@gmail.com

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 05.08.2018

Kabul Tarihi / Accepted : 29.10.2018

Yayın Tarihi / Published : 30.10.2018

Yayın Sezonu : Ekim-Kasım-Aralık

Pub Date Season : October-November-December

Cilt / Volume: 7 Sayı – Issue: 4 Sayfa / Pages: 2391-2403

Atıf/Cite as: TURKAY, H . (2018). Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7 (4), 2391-2403. Retrieved from <http://www.itobiad.com/issue/39481/451069>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU- Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması

Öz

Bu çalışmanın amacı, gençler arasında sosyal statü göstergelerini ve kendilerini akranları arasında nasıl bir sosyal statüde gördüklerini belirlemek için Sweeting ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Scale of Subjective Social Status" ölçeğini Türkçeye uyarlamaktır. Ölçeğin orijinali İngilizcedir ve üç faktörlü toplam 7 ifadeden oluşmaktadır. Türkçeye çevrilen ifadelerin Türkçeye uygunluğu, anlam bütünlüğü ve dil geçerliliğini sağlamak için İngilizce dil uzmanlarının görüşleri alınarak ölçeğe son şekli verilmiştir. Ölçeğin Türkçe formu 321 öğrenciye uygulandıktan sonra ölçeğin yapı geçerliği faktör analiziyle yapılmış ve analiz sonucunda Türkçeye çevrilen ölçeğin de 7 ifadeden oluşacağı kararlaştırılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için ölçeğin her bir faktörü ve ölçeğin tümü için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının (.72) yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre; Türkçeye uyarlanan ölçek, ergenlerin kendilerini akranlarıyla kıyasladıklarında, kendilerini hangi sosyal statüde algıladıklarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Statü, Sosyal Sınıf, Spor, Genç, Ergen

Adaptation of the Subjective Social Status Scale to Turkish

Abstract

This study aims to adapt the scale of subjective social status, which was developed by Sweeting and her colleagues to Turkish, to ascertain the social status indicators of youth and how they see their social status among peers. The original scale is in English and the three-factor total is composed of 7 words. To ensure a successful adaptation, English language experts have been consulted about the appropriateness of the translated statements in Turkish, the meaningfulness and the validity of the language. The validity of the scale was assessed by factor analysis after the Turkish form of the scale was administered to 321 students and as a result of the analysis, it was agreed on that the scale to be translated into Turkish also consists of 7 words. It was concluded that the Cronbach Alpha reliability coefficients (.72) were sufficient for each scale factor and the entire scale, to determine the internal consistency of the scale. Based on the findings, it may be said that the correlation coefficient between the re-test method and the applications performed is also sufficient.

Keywords: Social Status, Social Class, Sport, Youth, Adolescent

Giriş

Toplum, kendini oluşturan parçaların düzenli bir bileşiminden meydana gelmektedir. Kişi de bu yapının bir parçası olarak, içinde yaşadığı toplumda bir "yer" e sahiptir ve bu yer de onun toplum içerisindeki statüsünü göstermektedir. Toplum bireylerin statülerini belirlerken siyasi, ekonomik, bilimsel ve bazen de spor ve sanatsal işlevlere bakarak bu kategorileştirmeyi önem derecesine göre sıralar.

Statü sözcüğünün kökeni, latince "ayakta duruş" anlamına gelen "statum" fiilidir. Statü, kişinin bir gruptaki resmi ya da mesleki duruşunu belirtirken (evli, yüzbâşı, vb.) sözcük anlamları incelendiğinde insanların toplum içindeki konum, itibar ve duruşları şeklinde genel bir tanımlama karşımıza çıkmaktadır (Lembet, 2014, s. 34-35). Statü, günümüzde pek çok toplumsal bileşenin etkisi/katkısı sonucu oluşan, yaşamın farklı dönemlerinde bulunduğu ortama göre çeşitlenen değişken bir kavramdır. Statünün ölçülebilmesi ise, toplumsal yapıların daha kolay analizine katkı sağlamaktadır.

Sosyal statü (toplumsal tabakalaşma) kavramının tarihsel süreç içerisinde nasıl ele alındığına bakıldığında, İbn-i Haldun'un "asabiyet ve umran" kavramlarına dayandığı toplumsal yapıların analizinde görülmektedir. Haldun'a göre bireyin içerisinde meydana geldiği ailenin üyesi olmak, kabilenin ya da devletin bir parçası olmak onun statüsünün temelidir. Yani toplumsal statüyü bir gurubun üyesi olmak ve onu devam ettirmek olarak tanımlamaktadır. Kırsalda yaşayan pek çok farklı etnik yapıdan bireyin, ürettiği mallarını pazarlara satmak için götürmesi sonucu oluşan karmaşık toplumsal yapıların (kentleşmenin) önünü açtığını ifade etmektedir. Toplumsal statünün tam olarak meydana gelişini ise kent yaşantısının başlaması ile ihtiyaçların ve malların çeşitlenmesi sonucunda ortaya çıktığına bağlamaktadır (İbn Haldun, 2013)

Weber'i izleyerek bir statü düzeni tarif edilmek istendiğinde statü; bireyin kendi kişisel özelliklerini, toplumun algılarını ve onurunu yansıtan bir yapı olarak görülmektedir (Chan, 2010). Statüyü, o toplum içerisinde geçerli olan değer yargıları belirlemektedir. Bunlar, bireyin cinsiyeti, ailesi, eğitim durumu, başarısı ve serveti gibi değerlerdir. Bazı toplumlarda bireyin serveti, bazı toplumlarda bireyin ailesi, bazı toplumlarda bireyin eğitim düzeyi, bazı toplumlarda da kişinin bireysel başarısı birer statü göstergesidir (Bilgin, 1991, s. 8-9). Nitekim toplum içerisinde de bireylerin başkaları tarafından takdir edilmesi ve saygı gösterilmesi hemen her birey tarafından önemsenen bir durumdur (Eder, 1985). Botton, statüyü "eşi benzeri olmayan zenginliğin kapısını açan bir kilide" benzetir. Çünkü statü, bireye belirli bir güven duygusu aşılacaktır ve bireyin hangi davranışlarının diğerinin onayını ve beğenisini göreceğini, nelerin onu hoşnut edeceğini belirlemektedir.

Kişinin toplumda sosyal statüye nasıl sahip olacağını inceleyen sosyal bilimciler, sosyal statünün kökenini analiz etmiş ve sosyal statünün şu iki anayoldan birinde belirlendiğini bulmuşlardır: Atfedilen ve kazanılan statü. Atfedilen statüde, bireyin kendi statüsü üzerinde yapabileceği bir şey yoktur, toplumun bireye uyguladığı değerlendirme ölçütleri vardır. Bunun en açık örneği soy ölçütüdür. Kişinin bir İtalyan ya da İrlandalı ailede, siyah veya beyaz ırkta doğmasında hiçbir seçimi yoktur ve bireyin kontrolü dışında olan bu özellikler, atfedilen statü içerisinde ele alınmaktadır. Kazanılan statüde ise, bireyin sosyal açıdan değerlendirilen çabalarının sonuçları önemlidir ve birey kendi kişisel başarılarıyla toplumsal bir statü kazanmaktadır. Ayrıca bireyin birden fazla statüsü bulunmasına rağmen, bunlar arasındaki en baskın statüye de "anahtar statü" adı verilir ve toplum üyeleri, birbirlerini genellikle bu statülere göre tanımaktadır (Fichter, 2015).

Gençlik dönemlerinde sosyal statü, hem maddi hem de psiko-sosyal ve farklı yapısal işlevlerde önem taşımaktadır. Bu ifadeyi destekleyen birçok çalışmada, genç nesiller arasında daha iyi sağlık / refahla ilişkili olarak daha yüksek sosyoekonomik statü değeri bildirilmektedir (Sweeting & Hunt, 2014). Bazı toplumlarda başarılı insan denince, hangi ırktan olursa olsun miras yoluyla değil de kendi çabalarıyla, ticari dünyadaki sayısız branşlardan herhangi birinde para, güç ve ün kazanabilmiş insanlar akla gelirdi. Bu branşların ilk sıralarına spor, sanat ve bilim de dahildir (Botton, 2005, s. 25-26).

Sosyal statü kavramının birey ve toplum açısından önemini inceleyen araştırmalar için bu kavramı geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirebilecek ölçme araçları oldukça önemlidir. Bu ölçme araçlarından biri de Goodman (2001) tarafından geliştirilen ve Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından İskoç gençlerine uyarlanan "Öznel Sosyal Statü Ölçeği (Scale of Subjective Social Status)' dir. Gençlerin sosyal statü algılarının belirlenmesi toplumsal açıdan büyük önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada da lise öğrencilerinin sosyal statü algılarının belirlenmesine olanak sağlayan "Öznel Sosyal Statü" ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve değerlendirme sürecine yer verilmiştir.

Yöntem

Bu bölümde ergen öznel sosyal statü ölçeğinin uygulandığı araştırma grubu, ölçme aracı ve elde edilen verilerin analizine ilişkin süreç hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Grubu

Bu araştırma Ankara ili Çankaya ilçesinde farklı liselerde öğrenim gören tesadüfi yöntemle seçilmiş 321 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Çoğunluğu 15 ile 18 yaş arasında bulunan öğrencilerin 187'si erkek ve 134'ü kız öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini için, Tabachnick ve

Fidell'in (2007) faktör analizi için önerdikleri 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1.000 kişi "mükemmel" ölçütleri dikkate alınmıştır.

Ölçme Aracı

Goodman (2001) tarafından geliştirilen ve Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından İskoç gençlerine uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeği, 7 maddeden oluşan üç boyutlu (popülerlik, akademik başarı ve saygı) 10'luk Likert tipi ("1" Hiç uygun değil "10" Tamamen uygun) bir derecelendirme içermektedir. Yapılan Türkçeye uyarlama çalışmasında ise, hakim iki faktör (akademik başarı, spor algısı) ön plana çıkmıştır.

Katılımcılara, "popülerlik, akademik başarı, güç, sorun çıkarıcı, çekici ve stil sahibi, saygı duyulan ve sportiflik" maddelerini içeren sosyal hiyerarşileri temsil eden yedi merdiven ve nasıl işaretleme yapacaklarını gösteren "örnek merdiven (yaş grubunuza kıyasla ne kadar uzunsunuz?)" sunulmuştur. Katılımcılardan kendilerini diğer akranlarıyla karşılaştırdıklarında her bir merdivenin 10 basamağından hangi basamağa yerleştirdiklerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları Amerikan ve İskoçyalı örneklemelerde 0.68 ile 0.87 arasında değişmektedir. Türkçeye uyarlanan bu çalışmada da Cronbach alfa 0.72 olarak bulunmuştur. Bulunan değer, diğer çalışmalardaki iç tutarlık değerlerine yakındır ve kabul edilebilir düzeydedir.

Kendi yaş grubunuzda nereye uygunsunuz? Bu merdivenlerin sizin yaş grubunuz içinde insanların nerede olduğunu gösterildiğini hayal edin. Kendinizi nereye koyarsınız? Şekilde görüldüğü gibi her bir merdiven üzerinde nereye olduğunuzu en iyi yansıtan halkaların üzerine bir çarpı koyunuz (X).

Örneğin...

Yaş grubunuza kıyasla ne kadar UZUNSUNUZ (X İşareti Koyunuz)

(Sadece arkadaşlarınıza kıyasla değil.)

Üst = yaş grubunuzdaki en uzun kişiler.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

- .....
- .....
- .....

Şekil 1. Örneğin ölçme aracında da belirtilen merdiven; "uzunluk"

Çeviri Çalışması

İlk aşamada, orijinali İngilizce olan ölçeğin Türkçeye çevirisi birbirinden bağımsız iki dile de hakim olan iki uzman tarafından yapılmıştır. Daha sonra öncekilerden farklı iki uzman tarafından Türkçeye çevrilen formlar tekrar İngilizceye çevrilerek iki formun tutarlılığı dil ve gramer açısından incelenmiştir. İkinci aşamada, Türkçe form psikoloji, sosyoloji, beden eğitimi ve spor ve ölçme değerlendirme anabilim dallarında görev yapan 4 öğretim üyesi tarafından tartışılmış ve son düzenlemeler yapılarak ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen puanların güvenilirliğini hesaplamak için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı kullanılmıştır. Madde-toplam puan korelasyon matrisi hesaplanırken puanlar normal dağılım gösterdiği için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi temel bileşenler analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Analizler SPSS 22 programında yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde maksimum likelihood yöntemine dayalı kestirim yapılmıştır. Veriler çoklu normal dağılım varsayımını sağlamadığı için asimtotik kovaryans matrisine dayalı olarak analiz gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi için LISREL 8.80 programı (Jöreskog & Sörbom, 1993) kullanılmıştır.

Bulgular

Goodman (2001) tarafından geliştirilen ve Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından İskoç gençlerine uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeği, yedi maddeden oluşan ve 10'lu Likert tipi bir derecelendirme içermektedir. Yedi madde "popülerlik, akademik gelişim, güç, sorun çıkaran, çekici ve stil sahibi, saygı duyulan ve sportiflik" konularına yöneliktir. Türk kültürüne uyarlanması yapılan Öznel Sosyal Statü Ölçeği için öncelikli olarak madde-toplam puan korelasyonları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Madde-Toplam Puan Korelasyon Matrisi

	Popülerlik	Akademik Gelişim	Güç	Sorun Çıkaran	Çekici	Saygı Duyulan	Sportiflik
Akademik	0,224**						

Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması

ik							
Gelişim							
Güç	0,207**	0,067					
Sorun Çıkaran	0,252**	-0,086	0,263**				
Çekici	0,671**	0,169**	0,225**	0,132*			
Saygı Duyulan	0,564**	0,219**	0,286**	0,062	0,631**		
Sportiflik	0,323**	0,098	0,439**	0,161**	0,302**	0,280**	
Toplam	0,777**	0,329**	0,573**	0,445**	0,753**	0,708**	0,638**

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 1 incelendiğinde her bir maddenin toplam puanla istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki gösterdiği görülmektedir. Akademik gelişim, güç, sorun çıkarıcı ve sportiflik maddeleri ile toplam puan arasında hesaplanan korelasyonlar sırasıyla 0,329; 0,573; 0,445 ve 0,638 olup orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki göstermektedir. Popülerlik, çekici-stil sahibi ve saygı duyulan maddeleri ile toplam puan arasındaki korelasyonlar sırasıyla 0,777; 0,753 ve 0,708 olup yüksek düzeyde pozitif bir ilişki göstermektedir. Bu durum Öznel Sosyal Statü ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanmasında tek boyutlu bir yapının olabileceğine işaretler.

Çalışma kapsamında uyarlaması yapılan Öznel Sosyal Statü Ölçeğinden elde edilen puanların geçerliklerinin tespit edilmesi amacıyla öncelikli olarak açımlayıcı faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi yapılmadan önce örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığının tespit edilmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Küresellik Testi incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Küresellik Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO)	0,726	
Bartlett Küresellik Testi	Ki-Kare	561,135
	Serbestlik Derecesi	21
	p	0,000

Tablo 2 incelendiğinde, analiz sonucunda 321 kişilik çalışma grubu için Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nde KMO değeri 0,726 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, örneklem büyüklüğünün faktör analizine devam etmek için kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Bartlett Küresellik testinin amacı, faktör analizinin ön koşulu olan "normallik" varsayımını karşılayıp karşılamadığını belirlemektir ve elde edilen manidarlık düzeyi $p < 0,05$ 'dir. Bu değer, veri setinin manidar ve normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir. Ayrıca, bu değere bakarak, veri setinin faktör analizi yapabilmek için yeterince büyük olduğu söylenebilir. Bu değerlere bakarak, faktör analizine devam edilebilir.

Öznel Sosyal Statü Ölçeği puanları için temel bileşenler analizine dayalı olarak yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen öz değerler ve açıklanan varyans değerleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Öznel Sosyal Statü Ölçeği Faktörlerine İlişkin Öz Değerler ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri

	Başlangıç Değerleri			Döndürme İşlemi Sonrası Değerler*
	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Toplamalı Açıklanan Varyans Yüzdesi	Özdeğer
1	2,764	39,479	39,479	2,560
2	1,235	17,463	57,122	1,907
3	0,951	13,582	70,704	
4	0,792	11,316	82,020	
5	0,581	8,296	90,317	
6	0,374	5,344	95,661	
7	0,304	4,339	100,00	

*Bileşenler ilişkili olduğu için döndürme işleminden sonra açıklanan varyans yüzdesi hesaplanamamıştır.

Tablo 3 incelendiğinde açımlayıcı faktör analizi sonucunda Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin iki faktörlü yapı gösterdiği ve toplam varyansın %57,12'sini açıkladığı görülmektedir. Döndürme işlemi sonrasında ise faktörlerin ilişkili olduğundan dolayı döndürme işlemi sonrasında açıklanan varyans değerlerinin elde edilemediği görülmektedir. Bu durumda aslında Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin orijinalinde olduğu gibi tek boyutlu bir yapı gösterdiği anlamına gelmektedir. İki faktör arasındaki ilişkinin 0,344 olduğu

tespit edilmiştir. Benzer şekilde Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan uyarlamada tek boyutlu yapının bulunduğunu belirtmeler de yaptıkları temel bileşenler analizi sonucunda tek faktörün altında üç ayrı yapının bulunduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada İskoç gençlerine uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin faktör analizi sonucunda tek boyutlu yapısının altında "akran", "akademik başarı" ve "spor" statülerini içeren üç alt boyutun bulunduğu belirtilmiştir. "Akran" statüsünün altında popülerlik, güç, saygı duyulan, çekici ve stil sahibi maddeleri; "akademik başarı" statüsünde akademik gelişim, sorun çıkaran maddeleri ve "spor" statüsünde sportiflik maddesinin yer aldığı tespit edilmiştir. Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan sınıflandırma dikkate alınarak Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nden elde edilen puanlara yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen iki boyuttan birincisi (A) akranlar arasında akademik başarı algısı ve ikincisi (B) akranlar arasında spor algısı olarak isimlendirilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yük değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Faktör Analizi Faktör Yük Değerleri

	Faktörler	
	1	2
Popüler	0,763	
Başarılı	0,607	
Güçlü		0,731
Sorun Çıkaran		0,761
Çekici	0,818	
Saygı Gören	0,815	
Sporcu		0,583

Tablo 4 incelendiğinde her maddenin faktör yük değerlerinin 0,30'dan büyük olduğu görülmektedir. Bu durumda her bir maddenin incelenen özelliği ölçme konusunda amacına hizmet ettiği söylenebilir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen değerlerin tek boyutlu yapı gösterip göstermediğini incelemek için iki düzeyli doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. İkinci düzeye geçmeden önce iki faktörlü yapının veriye uyum gösterip göstermediğini belirlemek için birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri, faktör yük değerleri (max-min) ve hata varyansı (max-min) değerleri Tablo

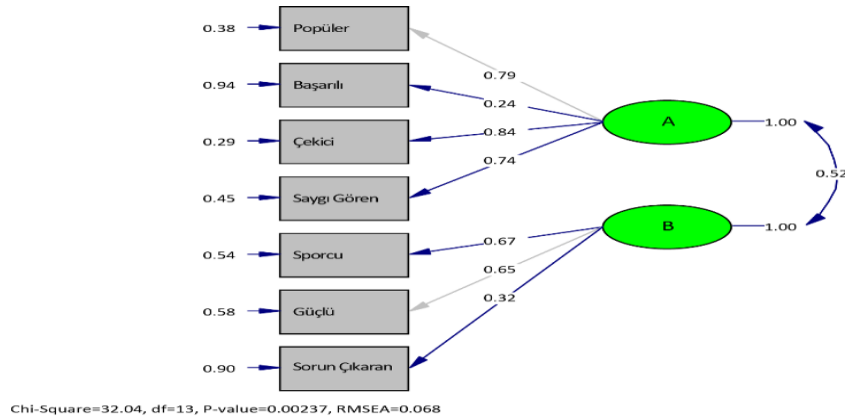

5'te sunulmuştur. Ayrıca analiz sonucunda elde edilen ölçme modeli Şekil 1'de sunulmuştur.

Tablo 5. Öznel Sosyal Statü Ölçeği Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	χ^2	χ^2/sd	p	CFI	GFI	NFI	RMSEA	Faktör Yük Değerleri		Hata Varyansları	
								max	min	max	min
Ölçek	32,04	2,46	0,02	0,97	0,97	0,95	0,068	0,84	0,24	0,94	0,29
Önerilen Değer		χ^2/d $f \leq 3$		$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\leq 0,080$	$\geq 0,30$		$\leq 0,90$	

Tablo 5 incelendiğinde χ^2/sd değerinin 3'ten küçük olduğu görülmektedir ve buna değere göre modelin veriye çok iyi uyum gösterdiği söylenebilir. CFI ve GFI değeri 0,97; NFI değeri 0,95 olarak belirlenmiştir. Bu değerler 0,90'nun üzerinde olması modelin veriye çok iyi uyum gösterdiği anlamına gelmektedir. RMSEA indeksi açısından değerlendirildiğinde ise bu indeksin model için 0,068 olduğu tespit edilmiştir ve bu indeks değerine göre modelin veriye iyi uyum gösterdiğini söylemek mümkündür. Uyum indeksi değerlendirildiğinde iki boyutlu modelin veriye uyum sağladığı görülmektedir. Faktör yük değerleri incelendiğinde ise bir madde hariç tüm maddelerin faktör yük değerlerinin 0,30'dan büyük olduğundan buldukları boyutlara hizmet etmektedir. Faktör yük değeri 0,30'un altında olan maddenin faktör yük değeri 0,24'tür.

Şekil 2. Öznel Sosyal Statü Ölçeği Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Ölçme Modeli (A: Akranlar arasında akademik başarı algısı; B: Akranlar arasında spor algısı)

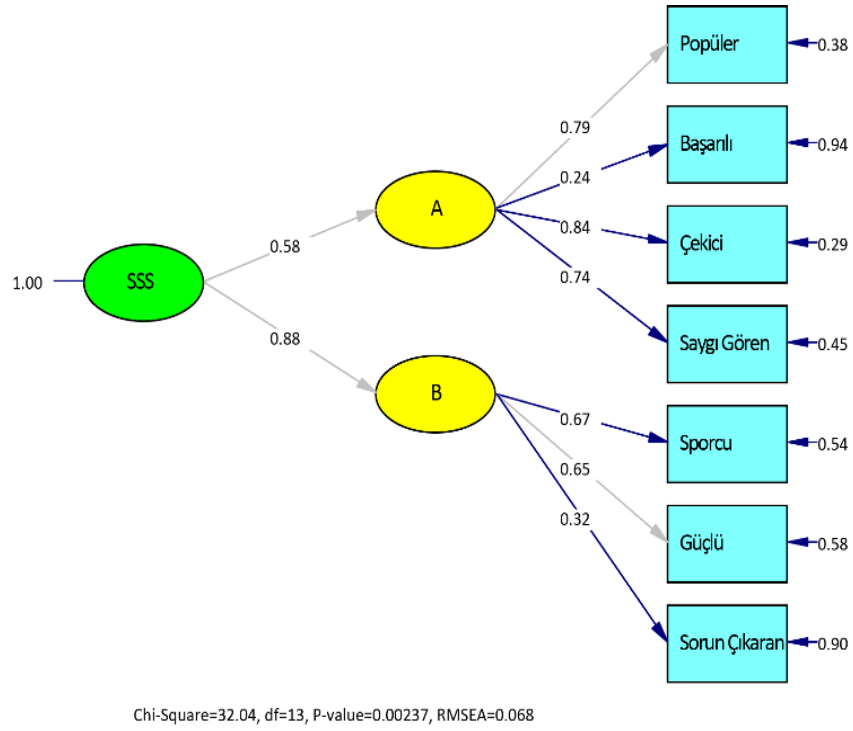
Öznel Sosyal Statü Algısı Ölçeğinin tek boyutlu bir yapı gösterdiğini tespit etmek amacıyla bulunan iki boyut arasındaki korelasyon değeri de dikkate alınarak ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri, faktör yük değerleri (max-min) ve hata varyansı (max-min) değerleri Tablo 6’da sunulmuştur. Ayrıca analiz sonucunda elde edilen ölçme modeli Şekil 3’de sunulmuştur.

Tablo 6. Öznel Sosyal Statü Ölçeği İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	χ^2	χ^2/sd	p	CFI	GF I	NF I	RMS EA	Faktör Yük Değerle ri		Hata Varyansl arı	
								ma x	mi n	ma x	mi n
Ölçek	32, 04	2,46	0,0 02	0,9 7	0,9 7	0,9 5	0,068	0,8 4	0,2 4	0,9 4	0,2 9
Öneril en Değer		χ^2/d $f \leq 3$		$\geq 0,$ 90	$\geq 0,$ 90	$\geq 0,$ 90	$\leq 0,080$	$\geq 0,30$		$\leq 0,90$	

Tablo 6 incelendiğinde ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının birinci düzey faktör analizi sonuçları ile aynı geldiği görülmektedir. Bu durumda verinin iki düzeyli yapıya iyi uyum gösterdiği söylenebilir. İkinci düzey analizde analiz sonuc verebilmesi için ikinci faktörün (B) hata varyansı sıfır olarak kabul edilmiştir. Şekil 6’da görüldüğü gibi birinci düzeydeki faktörlerin ikinci düzeydeki faktördeki faktör yük değerleri 0,30’dan büyüktür. T değerleri incelendiğinde tüm yol katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu da görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre iki düzeyli model veriye iyi uyum göstermektedir.

Şekil 3. Öznel Sosyal Statü Ölçeği İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Ölçme Modeli (A: Akranlar arasında akademik başarı algısı; B: Akranlar arasında spor algısı, SSS: Öznel Sosyal Statü Algısı)

Tartışma ve Sonuç

Çalışma kapsamında Goodman (2001) tarafından geliştirilen ve Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından İskoç gençlerine uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanmasında ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik analizleri yapılmıştır.

Analizler sonucunda Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin yedi maddeden oluşan tek boyutlu yapısı Türk kültüründe de aynı özellikleri göstermektedir. Sweeting ve arkadaşları (2010) tarafından İskoç gençlerine uyarlanan Öznel Sosyal Statü Ölçeği'nde tek boyutlu yapının altında üç alt boyutun olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutlar araştırma kapsamında "akran", "akademik başarı" ve "spor" statüleri olarak isimlendirilmiştir. Benzer şekilde Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanmasında yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek boyutlu yapısının altında iki alt boyutun olduğu görülmüştür. Sweeting ve arkadaşlarının (2010) yaptığı isimlendirme de dikkate alınarak elde edilen boyutlar akranlar arasında "akademik başarı algısı" ve "akranlar arasında spor algısı" olarak tanımlanmıştır. Akranlar arasında akademik başarı algısı boyutunda

popüler, başarılı, çekici ve saygı gören maddeleri yer alırken akranlar arasında spor algısı boyutunda güç, spor ve sorunlu maddeleri yer almaktadır. Yapılan ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucunda belirlenen iki boyutunda üzerinde yer alan bir öznel sosyal statü algısı boyutu olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular sonucunda uyarlaması yapılan 7 maddelik Öznel Sosyal Statü Ölçeğinin Türk kültüründe sosyal statü algısını belirlemek için kullanılabilir ve geçerli bir araç olduğu belirlenmiştir. Lise öğrencileriyle gerçekleştirilen bu çalışma farklı öğrenim seviyesindeki öğrencilerle de gerçekleştirilebilir.

Kaynakça / Reference

- Bilgin, N. (1991). *Eşya ve insan*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Botton, A. *Statü Endişesi*. (2005). Çev. Ahu Sıla Bayer. İkinci Baskı. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Chan, T. W. (Ed.). (2010). *Social status and cultural consumption*. Cambridge University Press.
- Eder, D. (1985). The cycle of popularity: Interpersonal relations among female adolescents. *Sociology of education*, 154-165.
- Fichter, H.J. (2015). *Sosyoloji nedir*. Çev.Nilgün Çelebi. 2.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Goodman, E., Adler, N. E., Kawachi, I., Frazier, A. L., Huang, B., & Colditz, G. A. (2001). Adolescents' perceptions of social status: development and evaluation of a new indicator. *Pediatrics*, 108(2),31.
- İbn Haldun. (2013). Mukaddime 1, (S. Uludağ, Çev.), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International.
- Lembet, Z. (2014). *Dergi reklamlarında sosyal statü göstergesi olarak markaların sunumu*, Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sweeting, H., West, P., Young, R., & Kelly, S. (2011). Dimensions of adolescent subjective social status within the school community: Description and correlates. *Journal of adolescence*, 34(3), 493-504.
- Sweeting, H., & Hunt, K. (2014). Adolescent socio-economic and school-based social status, health and well-being. *Social science & medicine*, 121, 39-47.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston, MA, : Allyn & Bacon/Pearson Education.

